ΓΜ 8292
ΑΕΚ
ΔΑΚ=ΓΕΝΝ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

-1121-

ΛΟΓΟΣ.

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ.

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΥ,

Μνημοσύνου τελουμένου ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Σωτῆρος.

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΑΟΙΔΗΜΟΥ

Α. ΜΕΤΑΞΑ.

ΠΑΝΑΓΗΣ ΣΤ. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΜΟΥ
1927

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙᾼ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ « Η ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ ».

1860.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Α1.Σ2.Φ4.0014

Μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ Ἀοιδίμου Ἀνδρέα Μεταξᾶ, τελεσθὲν ἐν Κεφαλληνίᾳ κατὰ τὴν τεσσαρακονθήμερον τῆς ἀποβιώσεώς του, παρὰ τῶν Συμπολιτῶν του.

Ὁ Κατὰ τὸ 1821 ἐγκαταλείψας τρυφερὰν οἰκογένειαν, ὁ οὐδούλως πτωηθεὶς τὴν λυσσώδην καταδρομὴν τῶν λεγομένων προστατῶν μας, ὁ ἀδιαφορήσας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας του, ὁ ὑπακούσας εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος, προσκαλούσης τὰ ἀπανταχῶσε διεσπαρμένα τέκνα της εἰς τὸν ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως ἱερὸν καὶ πολύμοχθον κατὰ τῶν βαρβάρων ἀγώνα της, ὁ καθ' ὅλας τὰς κρισήμους περιστάσεις ὑπηρετήσας τὸ ἡμέτερον ἔθνος μὲ τὴν ἰδιάζουσαν αὐτῷ σπανίαν ἱκανότητα, ἀκαιραιότητα χαρακτῆρος, ἔξοχον πατριωτισμὸν καὶ ἀπαράμιλλον ἀφιλοκέρδειαν, ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς ἀπεβίωσε τὴν 7ην. Σεπτεμβρίου παρελθόντος, ὁ θάνατος τοῦ ὁποίου κατέθληψεν ἅπαν τὸ Πανελλήνιον.

Οἱ συμπολῖται του θέλοντες καὶ αὐτοὶ νὰ δώσωσιν ἐξ' ἑνὸς μὲν ἓν ἐλάχιστον δεῖγμα τῆς βαθείας θλήψεώς των διὰ τὴν στέρησιν τοῦ τοιούτου ἀνδρὸς καὶ συνάμα νὰ ἐκφράσωσι τὴν ἄπειρον αὐτῶν εὐγνωμοσύνην διὰ τὰ ὁποῖα ἐγένετο πρόξενος εὐεργετήματα ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐξ' ἄλλου νὰ καταδείξωσι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὴν καταφλέγουσαν τὰ στήθη ἁπάντων Ἱερὰν φλόγαν τοῦ ἐθνισμοῦ, ἀνήγειρον κατάλληλον ἀψίδα ἐν τῷ ἐν Ἀργοστολείῳ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Σωτῆρος, παριστάνουσαν τὸν τοῦ Μακαρίτου τάφον, κεκαλυμμένον ὄντα μὲ τὴν σημαίαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἀνεπέτασε μετὰ τῶν σὺν αὐτοῦ μεγαθύμων ὁπλιτῶν εἰς τὸ παιδίον τῆς μάχης, καὶ ἐτέλεσαν μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς αἰωνίου ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος.

Ὁ νεκρόσημος ἁπάντων τῶν κωδώνων τῆς πόλεως ἦχος, ἡ μεσιστίῳ, ἐφ' ὅλων τῶν τε ἐλευθέρων καὶ μὴ, ἑλληνικῶν πλοίων κυμαινομένη σημαία, ἡ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ κατήφεια τοῦ συνωρευθέντος ἀπειραρίθμου πλήθους πάσης τάξεως, ἡ νεκρικῷ βαδίσματι ἐμφάνησις τοῦ Ἀρχιερέως καὶ Ἱεροῦ κλήρου καὶ ἡ ταυτοχρόνως ἐν τῷ μνημοσύνῳ παρεύρεσις τῶν Αὐταδέλφων τοῦ Μακαρίτου παρίστανον κατανυκτικὸν θέαμα.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἡ καλύπτουσα δὲ τὸν ὑποτιθέμενον τάφον Ἑλληνικὴ σημαία καὶ τὸ συμπικνούμενον πέριξ αὐτῶν πλῆθος, ἀνακαλοῦσαν εἰς τὴν μνήμην ἑκάστου τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην ἡμέραν, καθ᾽ ἣν ὁ ἔνδοξος ὁπλαρχηγὸς τοῦ Κεφαλληνιακοῦ σώματος, δίδων αὐτὴν πρὸς τὸν σημαιοφόρον τῶν αὐθορμήτως παρακολουθούντων αὐτὸν μεγαθύμων μαχητῶν καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς περιστηχίζοντας αὐτὸν ἔλεγεν « ἂς περιφρουρῶμεν καὶ διαφυλάττωμεν αὐτὴν μὲ τὴν ἰδιάζουσαν τοὺς Ἕλληνας ἀνδρίαν καὶ σύνεσιν ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν βαρβάρων » τὴν θέσιν τῶν ὁποίων κατέχει παρ᾽ ἡμῖν ὁ ἀπεχθεὶς καὶ ἀφόρητος ξενισμός.

Ἐπὶ τέλους ἐν τῇ ἐπισήμῳ καὶ ἀνυποκρύτῳ ἐκφράσει τῶν αἰσθημάτων τῶν συμπολιτῶν τοῦ ἀοιδήμου, ὁ ἀξιοσέβαστος καὶ γνωστὸς ἐν τῷ Πανελληνίῳ Θεόδωρος Καροῦσος ἐξεφώνησε τὸν ἑπόμενον ἀντάξιον ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιτάφιον λόγον τὸν ὁποῖον καὶ καταλλήλως ἀφιερώνει εἰς τὸν Μητροπολίτην Κερκύρας Ἀθανάσιον.

ΤΩ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤῌ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΚΑΙ ΥΠΕΡΤΙΜΩ ΕΞΑΡΧΩ ΤΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Κῳ. ΑΘΑΝΑΣΙΩ· ΠΟΛΙΤῌ.

Τὸ ἐν τῷ ἐπικηδείῳ τούτῳ λόγῳ ἐμπεριλαμβανόμενον Οἰκοδόμημα ὀφείλει τὸ ἑδραῖον καὶ ἀκλόνητον τῶν βάσεών του, τὸ εὐρὺ καὶ μεγαλοπρεπὲς τοῦ σχεδιάσματος εἰς τὸν περίνουν Ἀρχιτέκτονα, ὅστις τὸ συνέλαβε συνάμα καὶ τὸ ἐπραγματοποίησεν, εἰς τὸν διάσημον ἐκεῖνον ἄνδρα, ὅστις ἀφειδῶς κατέβαλε πάντα μόχθον καὶ ἀγῶνα πρὸς ἀνέγερσίν του, εἰς τὸν ἀοίδημον συμπολίτην μας Α. Μεταξᾶν, ὅστις ἀφοσιώσας ἑαυτὸν εἰς ὑπηρεσίαν τῆς κοινῆς Πατρίδος, καὶ ἀγωνισάμενος τὸν ἀγῶνα τὸ καλὸν διὰ τῆς ἐπιπόνου συσσωρεύσεως σπανίου καὶ βαρυτίμου ὑλικοῦ ὅλως συγκειμένου ἐκ μεγαλεπηβολων καὶ ἐθνωφελῶν πράξεων, ἀπειργάσατο τὸν Πολιτικὸν αὐτοῦ καὶ κοινωνικὸν βίον εὔρυθμον καὶ ἀγλαόμορφον κατοικητήριον τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς Δόξης.

Τί ὅθεν ἐναπολείπεται πρὸς ἔτι μείζονα καθωραϊσμὸν καὶ περικόσμησιν τοῦ Ἀρχιτεκτονικοῦ τούτου ἀριστουργήματος; νὰ τεθῇ ἐν τῷ προθύρῳ καὶ πρόσωπον τηλαυγές. Ἀλλὰ καὶ τί τηλαυγέστερον δύναται νὰ προτεθῇ ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τοῦ λόγου τούτου ἢ τὸ ὄνομα τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος, ὥστε ἡ ξυνωρὶς αὕτη τῶν δύο ἀγλαϊσμάτων τῆς κλασικῆς ἡμῶν γῆς, ἡ ἐν ἑαυτῇ ἐμπερικλείουσα τὸ ἄωτον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, νὰ προΐσταται ὡς ὑπογραμμὸς καὶ ἀρχέτυπον, παρορμῶσα καὶ ἐποτρύνουσα τὴν ἡμετέραν Κοινωνίαν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον της, πρὸς δόξαν καὶ θρίαμβον τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου ἡμῶν Κοινῆς Πατρίδος καὶ Ὀρθοδόξου Πίστεως;

Διατελῶ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ

Τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος

Ταπεινὸν καὶ εὐπειθὲς τέκνον

Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

Ὑπὸ τοῦ Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΥ.

Μνημοσύνου τελουμένου ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Σωτῆρος

Ὑπὲρ τοῦ Ἀοιδήμου

Α. ΜΕΤΑΞΑ.

Ἐν Ἀργοστολίῳ Κεφαλληνίας τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1860.

Συμπολῖται.

Κατὰ τὴν πένθιμον ταύτην ἡμέραν, καθ' ἣν μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως παρευρισκόμεθα εἰς τὸ Ἱερὸν τοῦτο Μνημόσυνον τοῦ ἐν Κυρίῳ κεκοιμημένου διασήμου συμπολίτου μας, ἕκαστος ἡμῶν κατέχεται ὑπὸ πικρᾶς ἀλγιδόνος καὶ θλίψεως, ἕκαστος ὑμῶν σύνοιδεν ἑαυτὸν πληρούμενον ὑπὸ θρησκευτικῆς τινος εὐλαβείας καὶ κατανύξεως, ἕκαστος ἡμῶν ἐπὶ τέλους συναισθάνεται εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς ψυχῆς του διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τοιούτου συμπολίτου ἄφατόν τι βαρυκάρδιον αἴσθημα, ὅπερ ὑπερβάλλει πάντα λόγον καὶ ἔκφρασιν, ὅπερ καὶ ὁ εὐφραδέστερος ῥήτωρ ἀδυνατεῖ νὰ παραστήσῃ μετὰ τῆς προσηκούσης ἐναργείας καὶ ζωηρότητος, ὅπερ ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ σιγὴ καὶ ἡ συγκέντρωσις ἐξηγεῖ ἴσως ἐντονώτερον καὶ ἐκφραστικώτερον ἢ σχοινοτενεῖς λόγοι κεκαλλιεπημένοι μὲν καὶ κομψοί, πλὴν ψυχροὶ καὶ ἄπρακτοι.

Καὶ ἡμεῖς ὅθεν κατὰ τὴν ἀποφράδα ταύτην ἡμέραν τοῦ ἀπορφανισμοῦ μας πόῤῥω ἀπέχοντες τοῦ νὰ ἐπιδιώκωμεν τὰ ἀδύνατα, ἀποπειρώμενοι ὅπως ὑπερνικήσαντες τὴν καταπιέζουσαν τὸν νοῦν μας βαρυθυμίαν καὶ ἀπονάρκωσιν, ἐγκωμιάσωμεν τὸν ἀνώτερον παντὸς ἐπαίνου καὶ ἐγκωμίου, περιοριζόμεθα ἁπλῶς μόνον νὰ ἐκπληρώσωμεν τὸ ἀπαραίτητον ἡμῶν καθῆκον, προσφέροντες ἓν ἄνθος βαθείας εὐγνωμοσύνης καὶ ἀκραιφνοῦς σεβασμοῦ εἰς τὴν ἱερὰν μνήμην τοῦ Πατρὸς τῆς κοινῆς ἡμῶν Πατρίδος, τοῦ εὐεργέτου τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἀειμνήστου Κόμητος Ἀνδρέου Μεταξᾶ.

Ὁ Κόμης Ἀνδρέας Μεταξᾶς κατὰ τὸ πρῶτον τριακονταετὲς στάδιον τῆς ἡλικίας του, διελθὼν ἐν ταύτῃ τῇ γενεθλίῳ αὐτοῦ γῇ βίον ἰδιωτικὸν μὲν καὶ ἀπράγμονα, ἀλλὰ πλήρη φρονήσεως, ἀρετῆς καὶ χάριτος προώριστο ὅπως ἀναφανῇ ὡς μία ἐξ ἐκείνων τῶν μεγάλων ἀτομικοτήτων ἃς κατὰ καιρὸν ἡ Πρόνοια εὐδοκεῖ νὰ ἐκ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ξαποστέλλῃ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ἵνα καθοδηγῶσι τὰς Κοινωνίας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἵνα, διὰ τῆς μεγαλονοίας αὐτῶν καὶ διορατικότητος, διὰ τῆς ἐπιμόνου καὶ δραστικῆς ἐνεργείας των καὶ τὸ τοῦ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ διακαοῦς ζήλου των καὶ ἀφοσιώσεως, ἀνορθοῦντες τοὺς λαοὺς ἐκ τῆς ταπεινῆς σφαίρας τοῦ ἐξευτελισμοῦ καὶ τῆς ἀδοξίας, προβιβάζωσιν αὐτοὺς ἠρέμα καὶ δι' ἐπιτηδείων μέσων εἰς τὴν ὑψηλὴν περιωπὴν τῆς εὐκλείας καὶ λαμπρότητος, τέλος δὲ ἵνα καὶ μετὰ θάνατον ἐπενεργῶσι σωτηριώδη ἐπίρροιαν διὰ τῶν ἀθανάτων αὐτῶν Ἰδεῶν καὶ πράξεων, ἐν αἷς ἐντρέφεται καὶ διαμορφοῦται τὸ πνεῦμα ἁπασῶν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν. Τοιοῦτος δὲ ἀναμφιλέκτως ἀναδείκνυται καὶ ὁ ἡμέτερος Μεταξᾶς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας; ἀλλὰ τί λέγω σήμερον; μέχρις οὗ ἡ Ἑλληνικὴ ἐθνότης ζῇ καὶ ὑφίσταται.

Ἅμα λοιπὸν ἐδόθη τὸ σύνθημα τῆς ἐθνεγερσίας, ἅμα ἐσήμανεν ἡ ὥρα τῆς ἐνάρξεως τοῦ Ἱεροῦ ἀγῶνος, ὤφειλε καὶ ἡ Πατρὶς ἡμῶν ἥτις ἀνέκαθεν διετήρησε παρθενικὸν καὶ ἁγνὸν τὸν Ἑλληνισμόν της, ἥτις, ἀείποτε κατὰ πᾶσαν περιπέτειαν αὐτοῦ, κατὰ πᾶσαν κρίσιμον ἐθνικὴν περίστασιν προεξανίσταται εἰς τὸ στάδιον προκειμένου λόγου περὶ Πίστεως καὶ Πατρίδος, ὤφειλε, λέγω, καὶ κατὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην ἐποχὴν τοῦ 1821 νὰ δράμῃ, καὶ αὐτὴ μεταξὺ τῶν Πρωταγωνιστῶν ὤφειλε νὰ διαδραματίσῃ ἐπὶ τοῦ θεάτρου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, τὸ μέρος ἐκεῖνο ὅπερ εἰς αὐτὴν ἐπέβαλλον αἱ Ἱστορικαὶ αὐτῆς ἀναμνήσεις, ὁ ἔνθεος ζῆλος ὑπὲρ τῆς Πατρίου Θρησκείας, καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῆς φρονήματος, ὤφειλε ν' ἀναπτύξῃ ἐνέργειαν πολεμικὴν συνάμα καὶ πολιτικήν, ἀντιπαλαίουσα ἐπιδεξίως καὶ μετὰ φρονήσεως οὐ μόνον κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν πολεμίων, τῶν Βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ κατὰ μυρίων ἐσωτερικῶν δυσχεριῶν καὶ ἀντιδράσεων ἑκάστοτε παρεμβαλλομένων εἴτε ὑπὸ τῆς ξενικῆς ἐπιβουλῆς καὶ σκευωρίας εἴτε καὶ ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων διχονοιῶν καὶ στάσεων οἷαι ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς ἀναγκαίως συμβαίνουσιν. Τίς λοιπὸν τῶν συμπολιτῶν μας παρίσταται μονίμως πιστὸν ὄργανον καὶ διερμηνεὺς τῶν ἐθνικῶν αἰσθημάτων καὶ ἀναγκῶν τῆς Πατρίδος μας; Τίς ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐκπροσωπεῖ ὁλοσχερῶς τὸ Ἑλληνικὸν αὐτῆς φρόνημα; Τίς ἀντανακλᾷ ἐν ἑαυτῷ διαυγέστατον τὸ Κεφαλλήνιον Πνεῦμα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦδε ὡς πρὸς τὴν μεγάλην Ἰδέαν τῆς ἐθνικῆς ἀπελευθερώσεως; Ὁ ἀείμνηστος Ἀνδρέας, ὅστις ἐγκαταλιπὼν τὰς ἀνέσεις καὶ γλυκύτητας τοῦ Οἰκογενειακοῦ αὐτοῦ βίου, καὶ ἀδόλως καμφθεὶς πρὸς τὰ δάκρυα

καὶ τὰς περιβολὰς τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ συζύγου καὶ τῶν τρυφερῶν τέκνων του, ἀφίπταται μετὰ 250 μεγαθύμων συμπολιτῶν του εἰς τὸ παιδίον τοῦ ἀγῶνος, ἔνθα ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἀντιπαρατταξάμενος κατὰ τῶν Λαλαίων, ὧν καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα ἐνέπνευεν εἰς τοὺς ἐπαναστατήσαντας ὁμογενεῖς μας τὸν τρόμον καὶ τὴν φρικίασιν, διὰ τῆς ἀνδρίας αὐτοῦ καὶ φρονήσεως, οὐχ ἧττον δὲ ἢ καὶ διὰ τῆς πειθαρχίας γενναιότητος καὶ τάξεως τῶν συστρατευομένων, ἐπέθηκε φίμωτρον εἰς τὴν θηριωδίαν αὐτῶν καὶ ἀγριότητα, καὶ διασκεδασθείσης τῆς φάλαγγος τῶν πολεμίων κατωρθώθη νίκη λαμπρὰ καὶ ἐπίζηλος πρὸ πάντων διὰ τὰς συνεπείας της, καθ' ὅσον αὕτη κατέβαλεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν συναγωνιζομένων ἀδελφῶν μας τὴν φαεινὴν κρηπῖδα τοῦ θάρρους καὶ τῆς εὐτολμίας διδάξασα αὐτοὺς νὰ τρέπουσιν εἰς φυγὴν τὰ στίφη τῶν βαρβάρων καὶ ἐκ τοῦ συστάδην μαχόμενοι.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης χρονολογεῖται καὶ τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον, πρὸς ὃ ἐὰν ἀποβλέψωμεν οὐδὲν ἕτερον ἀντιλαμβανόμεθα εἰμὴ μακρὰν σειρὰν ὀρθῶν βουλευμάτων καὶ μεγαλεπηβόλων πράξεων ἀείποτε ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ μέσῳ ποικίλων φάσεων τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐν τῷ μέσῳ κομματικῶν διαπληκτισμῶν καὶ συγκρούσεων, ἐν τῷ μέσῳ ἀλλεπαλλήλων Κυβερνητικῶν μεταβολῶν καὶ μεταπολιτεύσεων, ἐν τῷ μέσῳ, λέγω, τοιούτου καὶ τοσούτου πολιτικοῦ σάλου καὶ κλύδωνος, ἔνθα καὶ αὐταὶ αἱ ἔξοχοι ἀτομικότητες, καίτοι πρὸς καιρὸν ἀντέχουσαι εἰς τὰς θυελλώδεις πνοὰς τῶν ἐναντίων ἀνέμων, ἐπὶ τέλους ὅμως ἀπαυδῶσαι ναυαγοῦσι καὶ θραύονται, μόνος ὁ Ἀνδρέας ὑφίσταται ἑδραῖος καὶ ἔμπεδος, μόνος οὗτος παρὰ πάντων ἀναγνωρίζεται ὡς ὁ ὄντως ἱκανὸς τοῖς χειμαζομένοις βοηθῆσαι, μόνος οὗτος ἐν ὥρᾳ ζοφώδους τρικυμίας ἀναλαμβάνων τῇ κοινῇ συναινέσει τοὺς οἴακας τοῦ κοιμαινομένου ἐθνικοῦ σκάφους, ἐπίσταται. ὡς ἐπιτήδειος ναύκληρος, προφυλάττων αὐτὸ ἐκ τῶν σκοπέλων καὶ τῶν σύρτεων νὰ τὸ κατευθύνῃ ἀσφαλῶς καὶ ἀπροσκόπως εἰς λιμένα εὔδιον καὶ ἀκύμαντον.

Πλὴν τὸ νὰ ἐκθέσωμεν λεπτομερῶς τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ κατορθώματα, τὸ νὰ διεξέλθωμεν καθ' ἕκαστον χωρὶς τὰ ἀγαθοεργήματα ἅτινα ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὸ ἔθνος διὰ τῆς ἔμφρονος τῶν πραγμάτων διαχειρίσεως, τὸ ν' ἀπαριθμήσωμεν ἓν πρὸς ἓν τὰ ἐπιτετραμμένα αὐτῷ ὕπατα τῆς Πολιτείας ἀξιώματα, ἐνοῖς διαπρέπων ἐπὶ βαθείᾳ συνέσει καὶ παραδειγματικῇ ἀκεραιότητι, ἐξεπλήρου διηνεκῶς τὰς εὐχὰς καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς Κοινῆς Γνώμης τοῦ ἔθνους, ταῦτα πάντα δὲν εἶναι ἔργον οὔτε τοῦ παρόντος ἐπικηδείου λόγου, οὔ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τε τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου ἐν ᾧ συνήλθωμεν, ἀλλ' εἶναι ἔργον τῆς βιογραφίας τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς εἶναι ἔργον αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Ἱστορίας, ἧς αἱ λαγαρότεραι σελίδες ἀδιασπάστως συνδέονται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀοιδίμου συμπολίτου μας.

Ὅθεν τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν ὅτι ἠθέλαμεν πράξειν ἔργον ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀξιοπρεπέστερον καὶ προσφορώτερον εἰς τὴν ἱερὰν μνήμην τοῦ ἐξ ἡμῶν μεταστάντος συμπολίτου μας ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπωφελέστερον καὶ διδακτικώτερον καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐπιζῶντας, ἐάν, ἀντὶ τοῦ νὰ ματαιοπονῶμεν ἀποδεικνύοντες τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνδρὸς, ὅπερ οὐδεμίαν ἐπιδέχειται ἀντίρρησιν, ἀνιχνεύσωμεν τίνα τὰ ἐνδόμυχα ἐκεῖνα ἐλατήρια τῆς ψυχῆς του, ἅτινα συνετέλεσαν ὅπως καταστῇ ἀνὴρ μέγας καὶ διάσημος ἐὰν ἀναζητήσωμεν τίνα τὰ διανοητικὰ καὶ ἠθικὰ ἐκεῖνα πλεονεκτήματα, δι' ὧν κατὰ πάντα λόγον ἠξιώθη καὶ ζῶν νὰ ἐφελκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τὸν γενικὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην ἁπάντων τῶν Ὁμογενῶν του, καὶ μετὰ θάνατον νὰ ἐγγραφῇ δι' ἀνεξαλείπτων χαρακτήρων ἐν ταῖς δέλτοις τῆς αἰωνιότητος.

Καὶ βέβαια ὅ,τι κατὰ πρώτην ὄψιν παρίσταται ἡμῖν, ὅ,τι πρῶτον προσπίπτει εἰς τὴν παρατήρησίν μας ὡς ἄμεσον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἀνδρὸς, εἶναι ὁμολογουμένως τὸ πλεονέκτημα ἐκεῖνο, ὅπερ, καίτοι ἀποκλειστικὸν δῶρον τῆς φύσεως, δύναται ὅμως διὰ τῆς συνεχοῦς τριβῆς καὶ καλλιεργείας νὰ λάβῃ μεγίστην ἐπίδοσιν καὶ ἀνάπτυξιν. Τί δὲ εἶναι τοῦτο; εἶναι ἡ δύναμις ἐκείνη, ἥτις ὅπως δήποτε καὶ ἂν ὀνομασθῇ, εἴτε διορατικότης εἴτε ἔμπνευσις, εἴτε ὀρθόνοια, ἀποκαθιστᾷ τὸν κάτοχον αὐτῆς ἱκανὸν νὰ εἰσδύῃ διὰ μιᾶς εἰς αὐτὸ τὸ καίριον, εἰς αὐτὴν τὴν οὐσιαστικότητα τῶν προσπιπτόντων πραγμάτων, ἐν ῥιπῇ δὲ ὀφθαλμοῦ καὶ αὐτοσχεδίως περίτε τῶν παρόντων νὰ ἐπιφέρῃ ὀρθὴν καὶ ὑγιᾶ κρίσιν, καὶ περὶ τῶν μελλόντων νὰ προαισθάνηται καὶ νὰ προεικάζῃ τὰ δέοντα, καθ' ὅσον ἐπιδέχονται τἀνθρώπεια. Ἑπόμενον λοιπὸν ἦτον ὁ ἀοίδιμος συμπολίτης μας προικισμένος ὢν μὲ τοιαύτην δεξιότητα, νὰ ἀναπτύσῃ πλείστην ὅσην σύνεσιν καὶ ἐμβρίθειαν ἐν τοῖς περὶ τῶν κοινῶν βουλεύμασιν, ἑπόμενον ἦτον ἡ Πατρὶς ἀποτεινομένη πρὸς αὐτὸν εἰς τὰς κατεπειγούσας ἀνάγκας της, νὰ ἐπιτυγχάνῃ τὸν ὀρθὸν σύμβουλον, τὸν προνοητικὸν ἀκέστορα, καὶ τὸν γλυκὺν παρήγορον τῶν νοσημάτων καὶ τῶν δεινοπαθειῶν της.

Ἀλλ' ὁσονδήποτε ζωηρὰ καὶ ἐντεταμένη καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἡ δύναμις αὕτη τοῦ Ὀρθοῦ λόγου, ὁσονδήποτε ἐπίζηλον καὶ ἀξιάγαστον καὶ ἂν παρίσταται τὸ πλεονέκτημα τῆς ὀξυνοίας καὶ τῆς ὑγιοῦς κρίσεως, θεωρούμενον ὅμως αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἐξελέγχεται ἀνεπαρ-

κὲς καὶ ἀνίσχυρον, ἂν μετ' αὐτοῦ δὲν συνυπάρχῃ καὶ δὲν συμβαδίζῃ καὶ ἄλλο τι κατ' ἐξοχὴν ἀναγκαῖον καὶ περισπούδαστον, ἐννοῶ τὸ αἴσθημα τῆς πατριωτικῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἠθικότητος. Καὶ τφόντι τί ὠφελεῖ Διάνοια εὐφυής, διορατικὴ καὶ εὔστοχος, ἐμφωλεύουσα εἰς ψυχὴν ἀγενῆ καὶ χαμαίζηλον, συμπνιγομένη ἀπὸ τὰς ἀκάνθας καὶ τὰς τριβόλους τοῦ ἐγωϊσμοῦ, τῆς αἰσχροκερδείας καὶ τῆς φαυλότητος;

Ὅθεν ὅ,τι μάλιστα ἐζωογόνει καὶ ὑπέθαλπε τὰ διανοητικὰ αὐτοῦ πλεονεκτήματα, ἦτο τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ ὑψηλὸν φρόνημα τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος, φρόνημα, ὅπερ τοσοῦτον κραταιῶς ἐδέσποζε τὸν ἄνδρα, ὥστε περὶ αὐτὸ ὡς περὶ κέντρον περιστρέφοντο ἅπαντες οἱ διαλογισμοί του, ἅπαντα τὰ μελήματα καὶ οἱ πόθοι τῆς καρδίας του καὶ ἀπὸ τὰ καθαρὰ τούτου νάματα ἀντλῶν τὰς πεποιθήσεις του, καὶ δι' αὐτῶν καθαγνίζων πάντα λόγον, πᾶν βούλημα πᾶσαν προαίρεσιν καὶ ἐνέργειαν, παρίστανε τὸ γοητευτικὸν θέαμα μιᾶς περικαλλοῦς καὶ ἐρασμίας ἀτομικότητος, ὅλως πεπληρωμένης ἐξ ἑνὸς μόνου πάθους τῆς πατριωτικῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος. — Ναὶ βέβαια, τοιαῦται ἀτομικότητες τὰ πάντα θέτουσαι κατὰ δεύτερον λόγον ἀπέναντι τῆς ἱερᾶς φωνῆς τῆς Πατρίδος, καθίστανται τὰ μόνα στερεὰ καὶ ἀκράδαντα θέμεθλα, ἐφ' ὧν ἀνεγείρεται συμπαγὲς καὶ ἑδραῖον τὸ κοινωνικὸν οἰκοδόμημα. Ἀπεναντίας δὲ ἔνθα, ἀντὶ τοῦ νὰ διαφλέγῃ τὰς ψυχὰς τῶν Πολιτῶν ὁ ἔρως τῆς Πατρίδος, καὶ ἡ βαθεῖα συναίσθησις τοῦ καθήκοντος, ἐπικρατεῖ ἡ ἀλαζονεία, ἡ οἴησις καὶ ἡ χαμερπὴς ἰδιοτέλεια, ἔνθα ἡ ἀτομικότης, ἀντὶ τοῦ νὰ προσφέρῃ αὐτὴ ἑαυτὴν προθύμως ὁλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, τὰ πάντα μετατρέπει πρὸς τὸ ἴδιον ἑαυτῆς συμφέρον, καὶ ἄλλο τι δὲν ἀγωνιᾷ, ἄλλο τι δὲν ὀνειρώττει εἰμὴ πῶς νὰ προσφέρωσιν οἱ ἄλλοι εἰς τὴν πομπώδη κενοδοξίαν της καπνοὺς καὶ θυμιάματα, εἰμὴ πῶς ν' ἀποθεώνῃ τὸ ἄθλιόν της ἐγώ, προδίδουσα καὶ τιμὴν, καὶ Πατρίδα, καὶ πᾶν ἱερὸν καὶ ὅσιον φεῦ! τετέλεσται, ἂς ἤμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ κοινωνία ἐκείνη ἡ ὑποτρέφουσα εἰς τοὺς κόλπους της τοιαύτας ἐχίδνας, τρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον ὅπως ἐμπέσῃ εἰς τὸ βάραθρον τοῦ μηδενισμοῦ καὶ τῆς ἐξοντώσεως.

Ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλέον μηκύνωμεν τὸν λόγον παρεκβαίνοντες ἔξω τοῦ προκειμένου, εὐκόλως ἤδη δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν, ὅτι ἐκ τοῦ μεγάλου τούτου φρονήματος τῆς πρὸς τὴν Πατρίδα ἀφοσιώσεως, ὑφ' οὗ ἐνεπνέετο ὁ ἀοίδιμος συμπολίτης μας, παρείπετο ὡς ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα τὸ σύνολον ἐκεῖνο τῶν ἀρετῶν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

αἵτινες, ὡς παρὰ πάντων κοινῶς ὁμολογεῖται, κατεκόσμουν καὶ ἐλάμπρυνον τὸν δημόσιον αὐτοῦ βίον. Ἡ Δώριος ἐκείνη ἁρμονία τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων, τῶν Ἰδεῶν καὶ τῶν πράξεων, τὸ ἀδιάφθορον ἐκεῖνο καὶ ἀδέκαστον ἦθος, ὅπερ ἀείποτε διετήρησεν ἀκραιφνὲς καὶ ἀμόλυντον κατὰ τὴν πολυχρόνιον διαχείρισιν τῶν μᾶλλον ἐπιζήλων πολιτικῶν ὑποθέσεων, τὸ ἀστεμφὲς ἐκεῖνο καὶ ἀκλόνητον τοῦ χαρακτῆρός του, ὅστις καὶ ἐντῷ μέσῳ τοσούτων μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων διετηρεῖτο ὁ αὐτὸς πάντοτε, ἐν ἑνὶ δὲ λόγῳ, ἡ πλήρης ἐκείνη ὀλιγωρία καὶ λήθη τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ του, ὁσάκις ὤφειλε νὰ προσφέρῃ τὰς ἐκδουλεύσεις του εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους.

Ἀλλ᾽ ὁ μέγας ἀνὴρ συνειδὼς τὸ ἀτελὲς καὶ περιωρισμένον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ ἀκριβῶς γινώσκων, ὅτι ὁ μὲν ἐν ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ δυνάμεσι καὶ μόνῳ ἑαυτῷ πεποιθὼς καὶ ἐναβρυνόμενος, λαμβάνει τὰ ἐπίχειρα τῆς σατανικῆς αὐτοῦ ὑπερηφανείας καὶ κουφότητος ὁ δ᾽ ἐν Κυρίῳ ἐλπίζων καὶ ἐπαναπαυόμενος, εὑρίσκει παρ᾽ αὐτῷ χάριν καὶ δύναμιν ἐν ἀσθενείᾳ τελειουμένην, ἀδιαλείπτως ἐπερείδετο ἐπὶ τῆς μόνης ἀσφαλοῦς ἀγκύρας τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν Ὀρθοδόξου Πίστεως, ἥτις ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων θηλάσασα αὐτὸν μὲ τὴν οὐρανίαν αὐτῆς τροφὴν, καὶ ἐγχαράξασα πρωΐμως εἰς τὴν ἁπαλὴν ψυχήν του τὰ θεῖα αὐτῆς παραγγέλματα, τὸν ἀνέδειξεν εἰς τὸ μετὰ ταῦτα σκεῦος ἐκλογῆς, διαυγάζουσα τὸν νοῦν, θερμαίνουσα τὴν καρδίαν του, καὶ ἐνισχύουσα αὐτὸν ὅπως μετὰ καρτερίας καὶ θάῤῥους ὑφίσταται τὸν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ καθήκοντος δυσχερῆ καὶ πολύμοχθον ἀγῶνα. Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὸν δημόσιον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν κοινωνικὸν αὐτοῦ καὶ ἰδιωτικὸν βίον ἀρυόμενος τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἐμπνεύσεις του ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς ὕδατος ζῶντος καὶ ἁλλομένου, ἐπληροῦτο, κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ θείου Ἀποστόλου, ἀγάπης, εἰρήνης, μακροθυμίας ἀγαθωσύνης Χρηστότητος καὶ πάντων τῶν ἄλλων καρπῶν τοῦ πνεύματος.

Καὶ ἂς μὴ μᾶς εἴπῃ τις ὅτι ἡ περιπαθὴς αὕτη καὶ σφοδρὰ αὐτοῦ προσκόλλησις εἰς τὸ Πάτριον Θρήσκευμα, ἄλλο τι δὲν ὑπεμφαίνει εἰμὴ ὅτι αὐτὸς ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἰδίαν του ἀτομικὴν ὠφέλειαν, καθ᾽ ὅσον ἐν τῷ θρησκεύματι εὕρισκε παραμυθίαν καὶ ὑποστήριξιν κατὰ τὰς περιπετείας τοῦ πρακτικοῦ του βίου. Ὄχι βέβαια, διότι ὁ διαβατικὸς νοῦς τοῦ ἀοιδήμου συμπολίτου μας, ἔνθερμος ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν αὐτοῦ παραδόσεων, προὐτίθετο ἐκτὸς τῆς ἰδίας του ὠφελείας καὶ ἄλλον τινὰ εὐρύτερον καὶ οὐσιωδέστερον σκοπὸν, τὴν ἐθνικὴν σωτηρίαν καὶ ὠφέλειαν,

ἀδιστάκτως πρεσβεύων ὅτι, ὡς τὸ ὀργανικὸν σῶμα εἶναί τι ἀδιάσπαστον τῆς διατηρούσης αὐτὸ ζωτικῆς δυνάμεως, οὐδὲ δύναται νὰ νοηθῇ ἄνευ ταύτης, ὡσαύτως καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἐθνότης εἶναί τι ἀφῃρημένον καὶ ἀνυπόστατον ἄνευ τοῦ ζωογονοῦντος αὐτὴν Ὀρθοδόξου Θρησκεύματος. Καὶ τῳόντι ἀμφότερα τοσοῦτον στενῶς πρὸς ἄλληλα συνέχονται καὶ συμπλέκονται, ὥστε συναπαρτίζουσι μίαν ὁμοούσιον καὶ ἀδιαίρετον ἑνότητα, τὸν Ἑλληνισμὸν, καὶ ἡ ἐλαχίστη παραλυσία ἢ χαλάρωσις τοῦ ἑνὸς συναπιφέρει ἀναγκαίως καὶ τὴν τοῦ ἑτέρου. Ἑπομένως δὲ ὁ ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἐπιδεικνύμενος ἔνθεος λάτρης τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνότητος, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ ἀμεριμνῶν καὶ ψυχρενόμενος περὶ τὸ θρήσκευμα, ὁ ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἀξιῶν ὅτι περιπαθῶς κήδεται τῆς Πατρίδος, ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ περιφρονῶν τὰ τῆς Πίστεως ὁ τοιοῦτος βέβαια ἢ ἐξαπατᾷ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀγνοῶν τί εἶναι κυρίως Ἑλληνισμὸς καὶ Πίστις Ὀρθόδοξος, καὶ τίς ἡ ἀμοιβαία σχέσις των, ἢ ζητεῖ ν᾽ ἀπατήσῃ τοὺς ἄλλους, προσποιούμενος ὅτι ἐνδιαφέρεται περὶ ἀντικειμένου, ἐφ᾽ ᾧ οὐδεμίαν ἔχει ἐνδόμυχον πεποίθησιν. Ἀλλ᾽ ὁ βαθύνους συμπολίτης μας, ὁ ἐν ἔργοις καὶ οὐχὶ λόγοις Ἑλληνόφρων, μετὰ τῶν ὑπερενδόξων συναδέλφων του τῶν ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος συναγωνισαμένων, καίτοι μὴ φιλοσοφῶν, ὥς τινες παρ᾽ ἡμῖν φιλοσοφίσκοι, οἱ τὰ ὀθνεῖα ἀκρίτως ψιττακίζοντες, διὰ τῆς ὁρμεφύτου ὅμως αὐτοῦ διορατικότητος εὐστόχως κατενόησε τὴν ἐπὶ τοῦ ἐθνισμοῦ ἄμετρον ἐπίῤῥοιαν τοῦ Ὀρθοδόξου ἡμῶν Θρησκεύματος. Ἔστω δὲ μαρτύριον τοῦ λόγου μου ἡ ἱστορικὴ ἐκείνη ἡμέρα τῆς 27. Ἰανουαρίου, καθ᾽ ἣν ὁ ἀείμνηστος Ἀνδρέας ὑπηγόρευσεν, ὑπεστήριξε, καὶ ἐπὶ τέλους κατώρθωσε, διὰ τῆς ὁμοθύμου παραδοχῆς τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, τὴν καθιέρωσιν τοῦ περιωνύμου ἐκείνου τεσσαρακοστοῦ Ἄρθρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος, καθ᾽ ὃ ὁ διάδοχος τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου ὀφείλει ν᾽ ἀσπασθῇ τὸ Ὀρθόδοξον δόγμα, ἄρθρου, ὅπερ τοσοῦτον κατέπληξε καὶ κατεθορύβησε τὴν δυτικὴν διπλωματίαν, πόῤῥωθεν προϊδοῦσα τοῦ θεσμοῦ τούτου τὰς εὐρυτάτας συνεπείας καὶ τὰ συντελεστικώτατα εἰς τὴν μεγάλην ἰδέαν τῆς Πανελληνίου ἑνότητος ἀποτελέσματα.

Ἔμφυτος λοιπὸν ὀρθοβουλία καὶ ἀριστόνοια, ἀναπτυχθεῖσα καὶ κραταιωθεῖσα διὰ τῆς ἐμπειρίας καὶ ἀσκήσεως, Βούλησις ἀδαμαντίνη καὶ ἄκαμπτος μηδὲν ἄλλο προτιθεμένη ἢ τὴν αὐστηρὰν τῶν πρὸς τὴν Πατρίδα καθηκόντων ἐκπλήρωσιν, τέλος δὲ ἀνυπόκριτος καὶ θερμὴ Πίστις εἰς τὴν Πάτριον Θρησκείαν καταρτίζουσα τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν του, ἰδοὺ ἡ τριπλῆ ἔποψις;

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ὑπὸ τὴν ὁποίαν διὰ βραχέων ἐθεωρήσαμεν τὸν βίον τοῦ ἀνδρός, ἰδοὺ αἱ τρεῖς μεγάλαι δυνάμεις τοῦ πνεύματος, αἵτινες, διὰ τῆς εὐτυχοῦς συνδρομῆς των, παραγαγοῦσαι τὸ σύνολον τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν του ἀρετῶν τὸν ἀνέδειξαν ὡς ἓν ἐξ ἐκείνων τῶν Καλλιτεχνημάτων τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος, ἅτινα διεγείρουσι τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἔκπληξιν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ἰδοὺ τέλος πάντων τὰ τρία ἐκεῖνα χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ φωταυγοῦς ἀστέρος τῆς κοινωνίας μας, ἅτινα καὶ ἡμεῖς οἱ ἐπιζῶντες ὀφείλομεν νὰ ζηλῶμεν καὶ μετὰ σπουδαιότητος νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν μίμησίν των, ἕκαστος βέβαια καθ' ὅσον ἐπιδέχονται αἱ δυνάμεις του καὶ ἡ σφαῖρα τῆς ἐνεργείας του, ἂν μέλλωμεν ν' ἀπολαύσωμεν τῆς εὐφροσύνου παρηγορίας τοῦ συνειδότος ὅτι συνεισεφέραμεν καὶ ἡμεῖς ἕκαστος, ὡς ἐκ τῶν ἐνόντων, τὸν πρὸς τὴν κοινὴν ἡμῶν Μητέρα ὀφειλόμενον ἔρανον, καὶ οὕτω νὰ καταβῶμεν εἰς τὸν τάφον συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπευφημιῶν τῆς διαδεξομένης ἡμᾶς γενεᾶς ὑπὸ τῶν εὐχῶν τῆς Πατρίδος, καὶ ὑπὸ τῶν εὐλογιῶν τοῦ Θεοῦ, ὧν μάλιστα ἠξίωται καὶ ὁ ἡμέτερος συμπολίτης Α. Μεταξᾶς.

Ἀλλ' ὦ μακαρία ψυχὴ τοῦ νῦν εὐκλεῶς μεταστάντος ἐκ τοῦ ταραχώδους τούτου καὶ πολυκυμάντου βίου, Σύ, ὅστις ἀράμενος τὸν σταυρὸν τοῦ ἐθνικοῦ μαρτυρίου καὶ ἀφοσιωθεὶς ὅλος ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς ὑπηρεσίαν τῆς κοινῆς ἡμῶν Πατρίδος ἀπολαύεις ἤδη τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον, καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου ἀγάλλεσαι ἐν τοῖς κόλποις τῆς μακαριότητος, Σύ, ὅστις καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν μιᾶς μερίδος τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ὅλος σύννους καὶ σκυθρωπάζων ἐνατένιζες κατηφῆ τὰ βλέμματά σου, πρὸς τοὺς ἀνηλεῶς ἀποκλεισθέντας τῆς ἐθνικῆς χαρᾶς ἀδελφούς Σου οὓς μία ἀπάνθρωπος πολιτικὴ κατεδίκασε νὰ διάγωσι μέχρι τοῦδε δούλειον ἦμαρ, ἴθι ἔτι καὶ νῦν ἐπισκόπει ἄνωθεν τὴν γῆν ταύτην τῶν γενεθλίων σου, καὶ ἔκτεινε ἱκετηρίους χεῖρας πρὸς τὸν Δημιουργόν σου, ἵνα ἐπὶ τέλους ἐποικτείρων τὰς πολυχρονίους ὀδύνας καὶ τὰ μαρτύρια ἡμῶν τῶν συμπολιτῶν σου τῶν καθημένων ἐν σκότει δουλείας καὶ σκιᾷ θανάτου καταξιώσῃ καὶ ἡμᾶς ὅπως ἀπαλλαγέντες ἀπὸ τοῦ ἀφορήτου βάρους τοῦ ξενικοῦ δεσποτισμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν ὁμογενῶν ἀδελφῶν μας τῶν στεναζόντων ὑπὸ τὸν βαρβαρικὸν Ζυγόν, λάβωμεν τέλος πάντων φῶς σωτήριον καὶ ἀνέσπερον, Φῶς οὐρανίου δόξης καὶ ἐθνικῆς ἀναστάσεως ἵνα συνηγμένοι ὄντες εἰς ἓν ἐν τῷ ὀνόματι τῆς ἀδιαιρέτου ἡμῶν Πατρίδος καὶ Ὀρθοδόξου Πίστεως ἀναπέμψωμεν πρὸς τὸν Ὕψιστον ἅπαντα ὁμοῦ τὰ νῦν διεσκεδασμένα μέλη τῆς

Ἑλληνικῆς ἐθνότητος τὸν ἐπινίκιον ὕμνον τῆς πολιτικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας καὶ συνενώσεως· πρὸς ὑμᾶς δὲ τοὺς Πρωτομάρτυρας καὶ Πρωταγωνιστὰς τοῦ ὅλου Γένους ἀνακράξωμεν ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο ἐγκάρδιον προσφώνημα, ὅπερ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡμεῖς οἱ Συμπολῖταί σου ἐν τῇ ὀρφανίᾳ ἡμῶν καὶ δουλοσύνῃ διακρυρροοῦντες ἀνακράζωμεν πρὸς Σέ, ὦ περιπόθητον τέκνον τῆς ἀναξιοπαθούσης Πατρίδος μας.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη, μακάριε !

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΠΑΝΑΓΗΣ ΣΤ. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΜΟΥ
1927

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ